

DOUG WEAD

BINNEN HET WITTE HUIS

EINDELIJK HET VERHAAL VAN
DONALD TRUMP ZELF

VERTAALD DOOR GABRIËLLA VAN KARSBERGEN
EN MARIO MOLEGRAAF

2019 Prometheus Amsterdam

INLEIDING

TRIOMF VOOR TRUMP

*'Hoe kun je opkrabbelen na een paar van deze boeken?
Ze staan vol valse verhalen.'*

– PRESIDENT TRUMP TEGEN DE AUTEUR, TIJDENS
EEN GESPREK IN HET OVAL OFFICE¹

Het was 23 december 2018. Veel mensen die in het Witte Huis werkten waren weg vanwege de kerstvakantie. Het pand was bijna leeg, in elk geval in vergelijking met de meeste avonden. Buiten belichtten spots het gebouw en het terrein. Binnen was een groot deel van de fonkelende kerstversiering uit. Alleen beveiligers en wat militairen waren nog aan het werk, en sommigen van hen hadden van rooster geruild om zo snel mogelijk thuis te zijn bij hun familie.

Men zag president Donald Trump tussen de kerstbomen lopen op de State Floor van het Witte Huis. Hij was alleen. In de schaduwen dichtbij drentelden personeelsleden, enkelen gebruikten kleine zaklampjes om hun stappen bij te lichten en probeerden onzichtbaar te blijven. Toen hij langskwam, glimlachte de president en schertste vrolijk, hij vroeg naar hun gezinnen. Daarna ging hij de Blue Room in, waar de belangrijkste kerstboom van het pand uit was, en vanuit het donker keek hij naar buiten naar de glinsterende avond. Direct naar links belichtten schijnwerpers het Washington Monument, dat boven de stad uitstak.² Recht vooruit, buiten, was er de felverlichte nationale kerstboom en daar voorbij kon je net de blinkende koepel zien van het Jefferson Memorial.

Donald Trump was inmiddels op de helft van zijn eerste termijn als president van de Verenigde Staten, maar die avond was hij een eenzame man die in de donkere Blue Room van het Witte Huis stond, met de beelden van verre marmeren monumenten voor andere grote mannen weer spiegeld in de ruiten.

Het was een spectaculaire opmars geweest. In 2016 had Trump de unanieme mening van politieke experts getart door de republikeinse nominatie voor het presidentschap binnen te halen. Maanden later had hij de experts weer getart door de presidentsverkiezingen te winnen. Op de ochtend van de verkiezingen had *The New York Times* hem slechts 15 procent kans gegeven op de overwinning.³ Hollywood, de academische wereld, Wall Street en de nationale media hadden zich tegen hem verzet. Alle nog levende presidenten, republikeinen en democraten, hadden tegen hem gestemd. Tweehonderdveertig kranten hadden zijn tegenstander gesteund, Hillary Clinton. Negentien hadden zich achter hem geschaard.⁴ Miljarde hadden met 20-1 tegen hem gestemd.⁵ Maar hij behaalde een enorme verkiezingsoverwinning.

Als kandidaat had hij 'de grootste banenpresident ooit door God geschapen' beloofd. Maar economen op heel de wereld hoonden hem en spotten met zijn economische voorspellingen. Ze werden als wiskundige onmogelijkheden afgedaan.⁶

Vlak voor de verkiezingen verklaarde *The Washington Post* dat als hij won hij 'de wereldeconomie zou verwoesten'.⁷

De dag nadat hij was gekozen, voorspelde Paul Krugman van *The New York Times* 'een wereldwijde recessie waaraan geen einde komt'.⁸

Larry Summers, vroeger minister van Financiën en een economische topadviseur van zowel Clinton als Obama, deed Trumps begroting af als 'bespottelijk'. Volgens Summers, ooit ook voorzitter geweest van Harvard University, zou die begroting deugen als je in 'tandenfeeën' geloofde.⁹

'Nee, zo zit de wereld niet in elkaar,' zei Robert Brusca, een vooraanstaande econoom bij FAO Economics. 'Donald Trump droomt'.¹⁰

Maar aan het eind van het jaar waren de dromen van Donald Trump Amerika's werkelijkheid geworden. Zijn economie had moeiteloos de zwaartekracht getart. In het tweede kwartaal van 2018 was het bruto binnenlands product met 4,1 procent gegroeid.¹¹ De lonen waren gestegen. De werkloosheid was gedaald.

CNN had beloofd: 'Een overwinning van Trump betekent een daling voor de aandelen'.¹² Maar in de eerste twee jaar van zijn presidentschap bereikte de beurs in New York 96 keer een recordhoogte. Zelfs toen beweerden ze dat er een recessie op komst was en dat het afgelopen was met de spectaculaire groei van de afgelopen twee jaar. Maar weer kregen ze

ongelijk. De bloei zou tot ver in 2019 voortduren. Uiteraard zou er, op een gegeven moment, een marktcorrectie komen, maar terwijl de groei van de wereldeconomie stagneerde, bleef Trumps Amerika het goed doen. Aan het eind van Donald Trumps eerste jaar als president had hij zeer duidelijk de twee grootste thema's van zijn verkiezingscampagne uit 2016 waargemaakt: hij had banen gecreëerd en het terreurkalifaat van de Islamitische Staat in Irak en Syrië (IS) verwoest.¹³

Aan het eind van zijn tweede ambtsjaar was de groeiende lijst van prestaties enorm uitgebreid. Paul Bedard gaf er een beeld van in een artikel in de *Washington Examiner* met de titel 'Trumps lijst: 289 prestaties in slechts 20 maanden. "Rücksichtslos" beloften waarmaken'.¹⁴

De critici waren niet berekend op Donald Trumps verrassende verkiezing tot president. Ze hadden niet geloofd in zijn beloftes van een snel economisch herstel. Ze bagatelliseerden de val van IS, dat het territorium van 90.000 vierkante kilometer was kwijtgeraakt. Nu zeiden ze dat IS niet volledig was weggevaagd en de oorlog dus niet was gewonnen. Net zoiets als zeggen dat de geallieerden de Tweede Wereldoorlog niet echt hadden gewonnen omdat er nog steeds nazi's op aarde waren.

Al voor hij presidentskandidaat was, nog als zakenman, had Donald Trump een voorkeur voor een citaat van de Duitse filosoof Arthur Schopenhauer. In 2014 had Trump getwitterd: 'Talent bereikt een doel dat verder niemand kan bereiken. Een genie bereikt een doel dat verder niemand kan zien'.¹⁵

Zowel Barack Obama als Hillary Clinton had tijdens de campagne de spot gedreven met Trump. 'Waar haalt hij die banen vandaan?' vroeg Obama. 'Heeft hij soms een toverstaf?'¹⁶ Clinton had zijn 'geheime' plan om IS te vernietigen belachelijk gemaakt. 'Het geheim is dat hij geen plan heeft'.¹⁷

Wat experts op het gebied van economie en buitenlandse politiek niet konden zien, wat Obama en Clinton niet konden zien, wat de media niet konden zien, had Donald Trump duidelijk gezien en openlijk uitgesproken. Net als Schopenhauers genie had Donald Trump een andere weg gevonden om de overheid te laten functioneren, en je kon niet om de resultaten heen.

Toen Donald Trump pas president-elect was, verklaarde Robert F. Kennedy jr. dat de kleurrijke zakenman mogelijk een geweldige president zou worden omdat hij 'outside the box' dacht.¹⁸ Door Trumps iconoclastische, soms bizarre methodes kon hij razendsnel economisch herstel op gang

brenge. Daarbij kreeg de vergeten Amerikaanse middenklasse haar houvast terug en kon weer gaan dromen. En het was Trumps vermogen om outside the box te denken waardoor men het moeilijk te vangen is uiteindelijk klein kreeg.

Ironisch genoeg zouden, hoe hysterischer en hoe wanhopiger de aanvallen op president Trump en zijn familie werden, hoe grover de manoeuvres richting impeachment, de Trumps des te dieper in het marmer van de geschiedenis worden geëet. Latere auteurs zouden geen geloof hechten aan de uit de duim gezogen verhalen waarin hij een Russische spion heette. En evenmin aan de valse en vulgaire verhalen die een nationaal blad over de first lady verspreidde. Of aan populaire komieken die op de late avond hun televisiepubliek vroegen pornografische beelden over de familie Trump te verspreiden.¹⁹

Op den duur zouden de vrolijke, obscene, persoonlijke aanvallen op de familie Trump, waartoe bonzen van de mainstreammedia ophitsten en die hun favoriete publieke figuren uitvoerden, de weerzin opwekken van de meest redelijke waarnemers. De geschiedenis zou worden opgebouwd uit feiten, niet uit de rauwe emotie die was bedoeld om de kijkcijfers op te krikken. Juist deze toorn, bedoeld om Donald Trump te kleineren, hem uiteindelijk van zijn macht te beroven, en de wil van het volk dat hem tot president had gekozen ongedaan te maken, zou er slechts voor zorgen dat zijn uren en dagen in het Witte Huis nóg gedenkwaardiger zouden zijn.

De beschuldigingen vergrootten het drama en droegen eraan bij dat de werkelijke prestaties niet zouden worden vergeten. Op den duur zouden de valse verhalen worden verpulverd door de geschiedenis. Intussen zou hun gefluisterde bestaan een onweerstaanbare verlokking zijn voor schrijvers, kunstenaars en toneelauteurs. Ze zouden de fascinatie voor en het mysterie van deze rijke en machtige familie vergroten.

EEN OFFICIËLE GESCHIEDENIS SCHRIJVEN

In januari 2019 zou ik beginnen met het schrijven van de geautoriseerde geschiedenis van Trumps presidentschap. Het zou het begin zijn van maandenlange gesprekken met de president, zijn familie en vooraanstaande leden van zijn regering. Ik was er destijds helemaal op berekend dat dit een ongekende en fascinerende reis zou worden naar het meest kleurrijke presidentschap in de Amerikaanse geschiedenis. Maar op wat er zou volgen, was ik niet echt voorbereid.

Het zou blijken dat het derde jaar, het jaar dat ik aan het werk was, een van de meest bewogen jaren werd in de geschiedenis van onze natie. Het presidentschap zelf en onze democratie zouden op de proef worden gesteld. En ik zou intussen, van binnenuit, alles vastleggen. Het zou mijn taak zijn de lezers met me mee te nemen op deze reis, in het Witte Huis en in Trumps familie, en hun te laten zien en horen waarvan ik getuige was. Dit bood een gelegenheid deze belangrijke historische gebeurtenissen vast te leggen vanuit een andere hoek, vanuit het oog van de storm, en naar buiten te kijken naar de heftige wind die eromheen woei.

Het is goed voorstelbaar dat men over honderd jaar, wanneer wij allemaal zijn verdwenen en de meeste van onze kleinkinderen zijn verdwenen, nog steeds boeken schrijft en theaterproducties maakt over de Trumps. Of ze dan zo wreed worden voorgesteld als de Borgia's en de Medici's dan wel worden geëerd als de Rockefeller's en de Kennedy's, zal afhangen van wat nu wordt geschreven en van de primaire bronnen die hun vertalen vertellen. Mijn bedoeling was iets te schrijven wat betrouwbaar en oprecht is.

Terwijl de weken verstreken, las ik vele van de verhelderende en omstreden boeken die al waren geschreven. De meeste waren gebaseerd op getuigenissen uit de tweede hand, gewoonlijk anoniem. In een rechtszaak zou men het 'van horen zeggen' noemen. Ook de enkele boeken waarin Trump zelf in de eerste persoon optrad, werden dikwijls zonder meer tegengesproken door de president en de andere betrokkenen. Steeds weer zou ik het volgende refrein te horen krijgen van de bij naam genoemde bronnen en getuigen van zulke verhalen: 'Niets van waar.'

Een en ander frustreerde de president uiteraard. 'Mensen mogen meevliegen met de Air Force One,' zei hij tegen me, 'en dan schrijven ze er een boek over. Deze week belde een journalist om te vragen naar mijn "naaste medewerker" die weg was gegaan uit het Witte Huis om een boek te schrijven. Ze zeiden: "Je kent hem toch? Je naaste medewerker?" Toen ze me de naam noemden, had ik heus geen idee over wie ze het hadden. Als hij mijn naaste medewerker was, zou je denken dat ik zijn naam had onthouden.'

Aan de andere kant heerste er bij de president, zijn staf en zijn familie een gevoel van opluchting dat iemand de saaie taak begon om het relaas accuraat te reconstrueren, steentje voor steentje. Ze waren toe aan iemand die de woorden zou vastleggen die ze zelf wilden zeggen, officieel, zonder ze later terug te trekken.

‘Ik ben zo blij dat je dit doet,’ zei Eric Trump, de zoon van de president, halverwege zijn eigen verhaal tijdens een van onze gesprekken. ‘Er zijn zo veel boeken die niet kloppen.’²⁰

‘Ik heb tweeduizend verhalen,’ zei Ivanka Trump, de dochter van de president, tegen me.²¹

‘Ik noteer ze allemaal,’ was mijn reactie.

‘Wil je het echte verhaal horen over hoe pa voor Mike Pence koos?’ daagde Eric Trump me uit tijdens een van onze gesprekken. ‘Er is een boek over, maar van de feiten klopt helemaal niets.’

‘Kom maar op!’ lachte ik.

Elke dag stuurden medewerkers van het Witte Huis me namen en telefoonnummers van mensen met wie ik contact moest opnemen. Vaak waren het namen die ik nooit eerder had gehoord. ‘Je moet eens praten met Dan Scavino, die is elke dag bij de president geweest. En je moet praten met Keith Schiller, al jaren zijn beveiliging en vriend.’²²

Ivanka had vooral te doen met mensen die zo veel werk hadden verzet en zo weinig erkenning hadden gekregen. In een vroeg stadium regelde ze een onderhoud voor me met Brad Parscale, een van de belangrijkste figuren achter Trumps onverwachte overwinning in 2016 en inmiddels leider van Trumps campagne voor 2020.

DE RAADSELACHTIGE ROL VAN JARED KUSHNER

Tijdens de eerste dagen van mijn onderzoek was Jared Kushner, de man van Ivanka en de briljante schoonzoon van de president, een ongeziene aanwezigheid achter vele van de verhalen die ik natrok. Op de meeste grote dingen die in Trumps eerste twee jaar waren gebeurd, zag je duidelijk zijn vingerafdrukken.

Aanvankelijk waren het onmogelijke plannen waaraan Jared persoonlijk stilletjes in opdracht van de president werkte. In het begin waren sommige medewerkers geïrriteerd, uit angst dat Kushner hun felbevochten territorium zou betreden, maar niemand maakte formeel bezwaar. Waarom ook? Jareds plannen zouden toch nergens toe leiden. Klagen zou Kushner alleen maar geloofwaardiger maken.

Op den duur, toen deze onmogelijke plannen onverwacht toch vrucht droegen, kreeg de reputatie van Jared Kushner op het Witte Huis legendarische proporties. Hij werd de brandweerman van de president, die plannen moest komen redden die uit de hand liepen. In mijn eigen jonge team

van onderzoekers begonnen ze hem in bijna heroïsche termen te zien, en ze zeiden vaak: ‘Dit lijkt iets waar Jared Kushner achter zit.’

Uiteindelijk werd duidelijk dat het geheim van Jared én van Ivanka Kushner de president zelf was. Hij was de kracht achter zijn schoonzoon en zijn dochter, niet andersom. Hier was Donald Trump bezig: hij ging voorbij aan zijn eigen bureaucratie en zorgde voor verkorting van de gezagslijnen om zijn zaken volgens zijn eigen gehaaste dienstregeling voor elkaar te krijgen.

Een aantal maanden was het zeer de vraag of ik wel toegang zou krijgen tot Kushner. Hij was in alle andere boeken een prominente figuur achter de schermen, maar toch was hij nooit als bron gebruikt. Alle verhalen kwamen uit de tweede of derde hand. Zou hij ooit voor mij beschikbaar zijn?

Ten slotte ging die deur voorzichtig open en zoals ik verwachtte omhulde die een rijke ader aan informatie van binnenuit. Eerst liet Jared Kushner me onze gesprekken niet opnemen, zodat ik op gekrabbelde aantekeningen moest vertrouwen. Maar zijn verhalen waren de beste van allemaal, verteld vanaf een bank in zijn huis in Georgetown, met een knapperend houtblok in de haard vlakbij, of verteld in zijn kantoor, ingeperst tussen het Oval Office en de kamer van de stafchef in de exclusieve zuidgang van de West Wing. Elk verhaal verdiende geduldig wachten. Mijn jonge team was onder de indruk. ‘Interview je nu echt de spin in het web?’

Naar bleek was Jareds grootste fan zijn dochter van acht, Arabella. Ze volgde kennelijk het nieuws op haar eigen computer en had haar eigen rekenkunde ontwikkeld om de resultaten te bepalen. Toen hij op een avond laat thuiskwam uit het Witte Huis, na de ondertekening van een wet over hervormingen op het gebied van strafrecht, begroette Arabella hem bij de deur en praatte toen demonstratief tegen haar computer: ‘Siri, hoeveel onschuldige mensen heeft Jared Kushner geholpen uit de gevangenis te komen?’

De kunstmatige intelligentie had de feiten nog niet verwerkt en kon haar geen antwoord geven. Dus deed Arabella dat zelf: ‘Tot gisteren was mijn papa zijn hele leven bezig en had hij maar twee mensen geholpen uit de gevangenis te komen. Vandaag heeft hij er tienduizend geholpen vrij te komen. Hmmm. Geen slechte dag, papa.’²³

Bill Shine, de adjunct-stafchef van het Witte Huis, en Sarah Huckabee Sanders, de perschef van het Witte Huis, hielden zich intens bezig met alles wat ik deed. Zonder hun leiderschap had ik dit boek nooit kunnen

schrijven. Het was essentieel de juiste feiten te krijgen, en daarbij waren Bill en Sarah onmisbaar. Toen Bill vertrok, bleef Sarah alleen over. En toen uiteindelijk Sarah vertrok, waren het Stephanie Grisham, de nieuwe directeur communicatie en perschef van het Witte Huis, en haar voortreffelijke team.

Ten slotte, tijdens de laatste waanzinnige maanden van het voltooiën van dit boek, werd door het gezag van de stafchef van het Witte Huis, Mick Mulvaney, alles toegankelijk en alles mogelijk.

Het was voor mij hoogst ironisch dat de ware verhalen, verteld zoals ze echt zijn gebeurd, met de juiste personen in de kamer, die de dingen zeiden die alle anderen zich herinnerden, gewoonlijk veel interessanter waren dan de populaire verzinsels van boekverkopers en publiciteitsmensen. De onbekende, nooit vertelde verhalen waren vaak fascinerend.

EEN PRESIDENT MET IMPACT

Toen ik uiteindelijk bij president Donald Trump zelf aanschoof en mijn voicerecorder aanzette, zou hij de zesde Amerikaanse president worden die ik heb geïnterviewd. En met het verstrijken van de maanden werd hij de vijfde Amerikaanse president die ik leerde kennen. Het zou mijn nederige voorrecht zijn de adviseur te worden van twee van hen, met een van hen samen een boek te schrijven, en een van de weinige levende auteurs te zijn die over alle vierenvestig Amerikaanse presidenten heeft geschreven.

Donald J. Trump is misschien wel de president met de meeste impact in de moderne Amerikaanse geschiedenis.

Dat was mijn conclusie na het overzien van de eerste twee jaar dat hij in functie was.

Andere presidenten, zoals Gerald Ford, Jimmy Carter en Ronald Reagan, streefden verwoed naar onafhankelijkheid op het gebied van energie. Donald Trump heeft het gerealiseerd.

Sommige presidenten zagen jonge, niet gewelddadige drugsdelinquenten als een bedreiging voor de maatschappij en pasten wetten aan om ze achter de tralies te krijgen. Donald Trump bezorgde hun banen.

In 1964 verklaarde president Lyndon Baines Johnson 'de totale oorlog aan armoede en werkloosheid in deze Verenigde Staten.'²⁴ Johnson gaf de armen gesubsidieerde huisvesting, voedselbonnen en bijstand, gebaseerd op het aantal kinderen per gezin. Onder Donald Trump zou de werkloosheid dalen naar het laagste niveau ooit gemeten in de Amerikaanse

geschiedenis en zouden zes miljoen Amerikanen van de voedselbonnen worden verlost.

Andere presidenten, democraten en republikeinen, hielden zich afzijdig als kapitalistische vriendjespolitiek de natie aantastte. Het waren de arme en bejaarde burgers van wie het inkomen vastlag die zo te zien de prijs betaalden. Pensioenfondsen leden eronder. Maar tijdens de eerste twee jaar van Donald Trumps regering kwam het vrije ondernemerschap tot bloei. Vele bejaarden behaalden in Donald Trumps eerste twee jaar een hoger rendement op hun pensioenrekeningen dan in de zestien jaar van de twee voorafgaande presidenten, Bush en Obama.²⁵

In de middenklasse, waar men in de jaren onder Bush en Obama de waarde van huizen had zien kelderen, zag men die zich nu herstellen.²⁶

Andere presidenten meden belastinghervormingen. Zelfs Ronald Reagan kostte het vijf jaar het voor elkaar te krijgen. Donald Trump deed het in zijn eerste jaar als president.

Andere presidenten stuntelden met benoemingen voor het Hoogge-rechtshof. Liberalen waren gaan rekenen op hun eigen rechters van democratische presidenten en, als cadeautje, af en toe een liberale rechter van een republikeinse president. De liberale sociale en culturele agenda, waartoe de nationale media hadden aangezet, liep in opstelling vooruit op de kiezers en was dus afhankelijk van de rechtspraak die zou doen wat de kiezers niet deden.

Donald J. Trump was anders. Hij werd gekozen met de steun van democraten uit kringen van arbeiders, conservatieven en libertijnen, en hield zijn belofte door als zijn eerste rechter voor het Hooggerechtshof een conservatief, Neil Gorsuch, te benoemen en Brett Kavanaugh, nog een conservatief, toen hij een tweede kans kreeg. Links Amerika was woest. Demonstranten, in sommige gevallen betaald door George Soros, de miljardair van links, schreeuwden obsceniteiten in de gangen van het Congres en verstoorden hoorzittingen van de Senaat.²⁷ Het werd een felle strijd. Iedereen verwachtte dat Trump het zou opgeven en de nominatie zou intrekken, zoals republikeinse presidenten in het verleden zouden hebben gedaan.

Trump aarzelde geen moment en Brett Kavanaugh kon zitting nemen. Aan het eind van zijn eerste jaar had Donald Trump vier keer zoveel federale rechters voor hoger beroep benoemd als Barack Obama had gedaan en meer dan enige andere president in de Amerikaanse geschiedenis.²⁸